

Monumentnummer*: 517190

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 mei 2002
Kadaster deel/nr 82877/2

Woonplaats* Dongen
Gemeente* Dongen
Provincie* Noord-Brabant

Kadastrale gemeente* Dongen
Sectie* I
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2442

Omschrijving**

Inleiding.

Rooms Katholieke Laurentiuskerk, gebouwd naar ontwerp van Jos en Pierre Cuypers in 1920-21 in een Expressionistische stijl. De torengevel is niet volgens het oorspronkelijk ontwerp uitgevoerd.

Omschrijving.

Rijk gedetailleerde bakstenen centraalbouw op een achthoekige plattegrond onder een koepel met een iets gebogen achthoekig tentdak, gedekt met verbeterde hollandse pannen. Boven op de koepel staat een twaalfhoekige lantaarn met spits. De detaillering is volledig in baksteenvormen uitgevoerd en toont Expressionistische vormen onder meer in de wijze waarop ramen met keperbogen zijn afgedekt en de lisenen en sierranden in baksteen zijn geprofileerd. Het centrale achtkant heeft uitwendig vlakke muren met hoeklisenen en vijfdelige ramen in de schuine vlakken boven de kapellen. Tegen de zijden van de centraalbouw zijn transepten, schiptravee, koortravee, kapellen en nevenruimten gegroepeerd. Aan de noord-oostkant (Hoge Ham) is een hoge rechthoekige schiptravee onder zadeldak gebouwd, geflankeerd door potloodtorentjes. In een rondboogportiek, in het midden van deze aanbouw ligt een rechthoekige deur. Erboven is een gebogen luifel aangebracht. Aan beide zijden van de centraalbouw sluiten ondiepe, rechtgesloten transeptarmen onder zadeldak aan. Tegen de achterkant (zuid-west zijde) is een veelhoekig koor gebouwd. In de oksels van koepel en transept, schip en koor zijn kapellen met driezijdige sluitingen en nevenruimten gebouwd. Deze bouwmassa's zijn van platte daken en tentdaken voorzien. De gevels zijn verfraaid met bakstenen lisenen en expressionistisch reliëf in baksteen. De ramen zijn in groepen van twee, drie of vijf geplaatst, gevuld met glas-in-lood en hebben gemetselde keperbogen. In het interieur een grote

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

koepelruimte. Acht pijlers ondersteunen de schermkoepel. Deze bestaat uit acht segmenten met bakstenen graten, die opgaan vanuit acht zware bakstenen pijlers. De glazen lantaarn bovenin rust op een bakstenen ring. Boven de bogen naar schip, koor en transept blinde muurvlakken, boven de bogen naar de diagonale okselkapellen een nissenreeks en lichtbeukramen. De op de koepel aansluitende ruimten hebben kruisgraatgewelven en absiden met halfkoepels.

Tot de inventaris behoren diverse stukken uit de bouwtijd: gebeeldhouwde altaarwanden, schilderijen op de sluitmuren van koor en zijkapellen, gedeeltelijk vervaardigd door J. Collette, uit het atelier Cuypers in de jaren 1929 en 1949.

Ramen van Max Weiss, orgel van W. Rütter uit Kevelaer (1882).

De absisschildering bestaat uit een lambrizing met sjabloonmotieven waarin profetennamen en werd uitgevoerd door het atelier Cuypers. Hierboven bevinden zich de schilderijen welke Collette in opdracht van het atelier Cuypers uitvoerde en in 1949 herstelde en wijzigde. Onder het visioen van het Apocalyptisch lam met de vier dieren, wierokende engelen, de 12 apostelen, Maria en Johannes de Doper met aanbiddenden bevindt zich een aantal heiligenfiguren: Catharina, Gertrudis, Barbara, Brigida, Elisabeth, Theresia, Helena, Margaretha Maria Alacoque, een engel, Antonius van Padua, Cornelis, Gerardus Majella, Willibrordus, Aloysius, Crispinus, Vincentius en Leonardus van Veghel. In de koepel vier evangelisten.

Waardering.

De kerk is onderdeel van een gebouwencomplex van algemeen belang. Het geheel heeft cultuurhistorisch belang als uitdrukking van de geestelijke ontwikkeling van het katholicisme in het Interbellum en als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de centraalbouw als concept om het volk meer bij de eredienst te betrekken. Het complex heeft architectuurhistorische waarde wegens vormgeving en constructie van met name de in baksteen en beton uitgevoerde koepel, de bebouwing neemt een belangrijke plaats in in het oeuvre van de architecten als compleet en afgewogen voorbeeld van een in baksteen en beton uitgevoerde centraalbouw en is tevens van belang vanwege de inventaris en de muurschilderingen van J. Collette. Het geheel heeft ensemblewaarde als onderdeel van de langgerekte lintbebouwde kern van Dongen. Het is gaaf bewaard gebleven.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Religieuze gebouwen	Kerkelijke dienstwoning	Pastorie(F)
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument